

**ĐÀO TẠO LIÊN THÔNG THEO HỆ THỐNG TÍN CHỈ
TỪ CAO ĐẲNG LÊN ĐẠI HỌC CÔNG NGHỆ KỸ THUẬT
VÀ SƯ PHẠM KỸ THUẬT**
**INTERGRADE EDUCATION BY CREDITS SYSTEM
FROM COLLEGES TO UNIVERSITIES OF INDUSTRY
AND OF TECHNICAL EDUCATION**

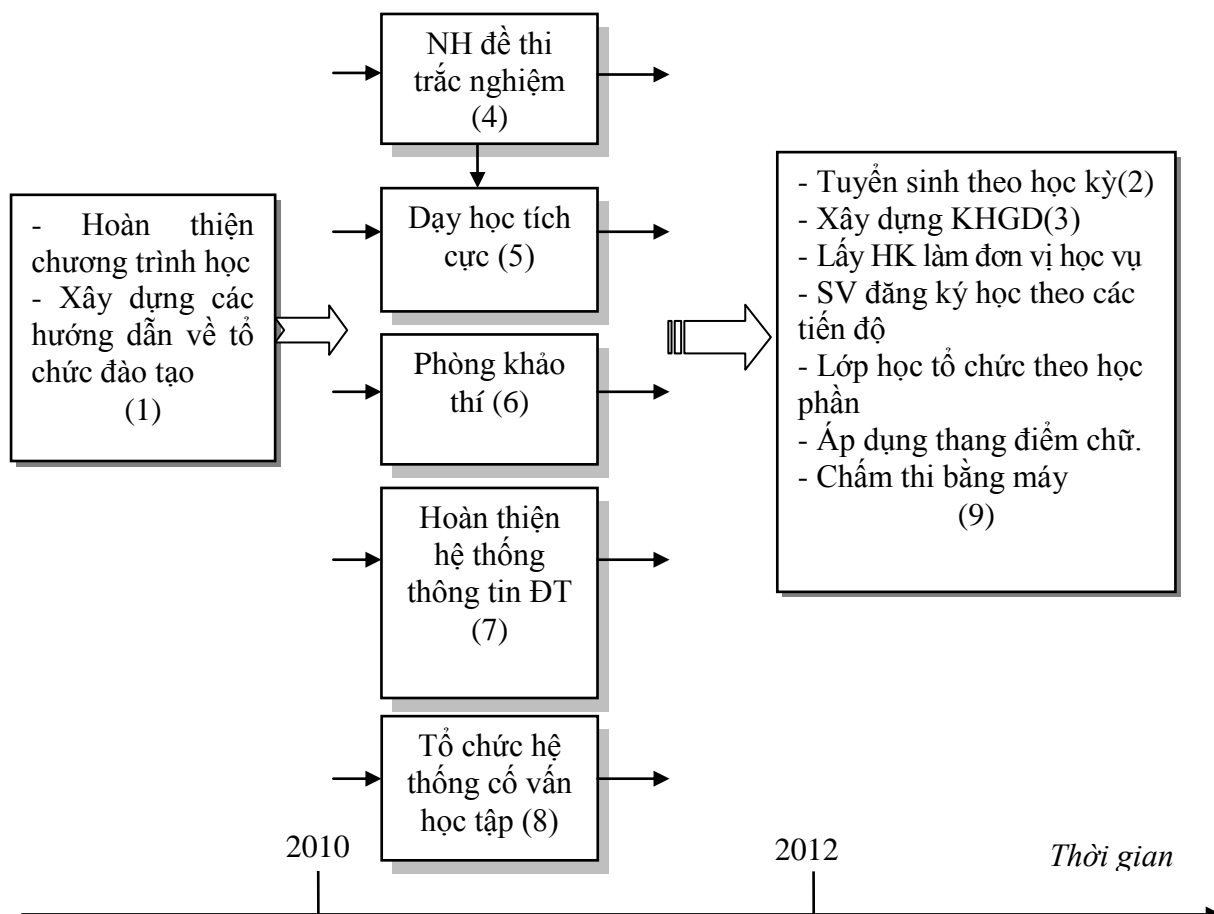
TS Nguyễn Ngọc Hùng
ĐH Sư phạm Kỹ thuật Nam Định

Liên thông trong Giáo dục - Đào tạo theo hệ thống tín chỉ (HTTC) đã trở thành chủ trương và nhiệm vụ của toàn ngành Giáo dục - Đào tạo; việc áp dụng quy trình đào tạo mềm dẻo, liên thông, kết hợp mô hình truyền thống với mô hình đa giai đoạn để tăng cơ hội học tập và phân tầng trình độ nhân lực đã được nêu trong Nghị Quyết số 14/NQ - CP của Chính phủ về đổi mới cơ bản và toàn diện Giáo dục Đại học Việt Nam giai đoạn 2006 – 2020. Đào tạo liên thông CĐ lên ĐH phải được thiết kế chương trình phù hợp với mục tiêu đào tạo. Do vậy, khối lượng kiến thức và thời gian tổ chức đào tạo cần được tập trung đến tổ hợp các năng lực thực hiện của người sinh viên tốt nghiệp đại học. Phân tích các yếu tố khi học chương trình đại học các sinh viên cần phải hội đủ tiềm năng và kinh nghiệm được tích lũy từ khi học cao đẳng. Vì thế, kế hoạch đào tạo liên thông từ cao đẳng lên đại học không đơn thuần là việc so sánh cộng trừ cơ học các chương trình đào tạo ở hai cấp trình độ CĐ/ĐH mà là sự liên kết, tích hợp theo quan điểm hệ thống. Trong đó các chương trình đều phải được xem xét, điều chỉnh phù hợp với mục tiêu đào tạo liên thông và các mối liên hệ giữa khoa học cơ bản, cơ sở ngành, chuyên ngành, giữa lý thuyết với thực hành và giữa các khoa học khác đồng thời chương trình liên thông được xây dựng theo HTTC. Quyết định số 2666/QĐ - BGD&ĐT ngày 24 tháng 5 năm 2007 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc giao cho Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Nam Định (ĐHSPKT NĐ) đào tạo liên thông từ trình độ cao đẳng lên trình độ đại học các ngành Tin ứng dụng, Công nghệ Hàn, Công nghệ kỹ thuật Điện , Công nghệ kỹ thuật Ô tô, Công nghệ Chế tạo máy, Công nghệ tự động, Công nghệ kỹ thuật Điện - Điện tử.

Quyết định số 641/ QĐ - ĐHSPKT NĐ ngày 21 tháng 8 năm 2007 của Hiệu trưởng trường ĐHSPKT NĐ đã ban hành Chương trình giáo dục đại học liên thông từ trình độ cao đẳng lên trình độ đại học. Loại hình đào tạo: Chính quy; Thời gian đào tạo: 1,5 năm.

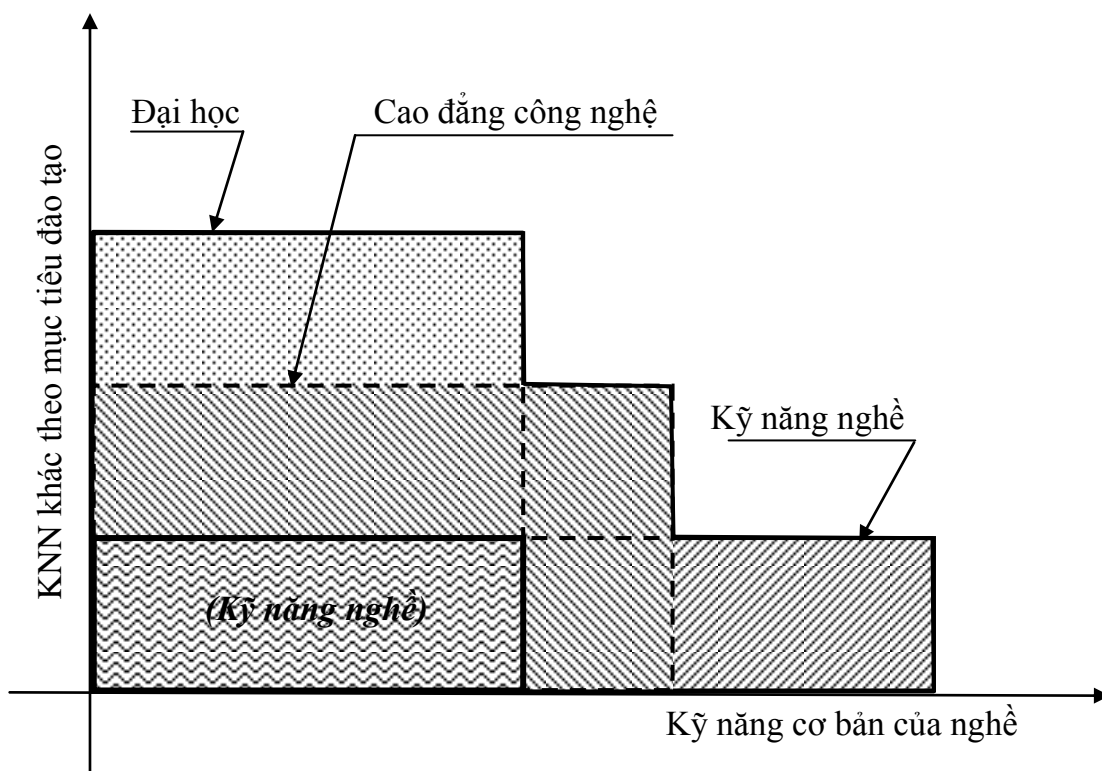
Từ thực tế đào tạo liên thông tại Trường ĐHSPKT NĐ trên cơ sở chương trình giáo dục đại học đã được xây dựng và thực hiện cũng như học tập kinh nghiệm của các trường bạn đã có nhiều năm đào tạo theo HTTC, chúng tôi cho rằng ngoài việc chuẩn bị tốt đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý, cơ sở vật chất cho đào tạo... công tác tổ chức và quản lý quá trình đào tạo cũng cần được quan tâm một cách đồng bộ, vì đây là đặc trưng có tính bản chất quyết định cho một nhà trường đã tiến hành đào tạo theo HTTC hay chưa?

Với xuất phát điểm của trường ĐHSPKT NĐ và các yêu cầu đào tạo liên thông theo HTTC, chúng tôi đề xuất lộ trình tổ chức và quản lý quá trình đào tạo liên thông từ cao đẳng lên đại học theo HTTC như hình 1.

Hình 1. Lộ trình tổ chức và quản lý quá trình đào tạo liên thông cao đẳng lên đại học theo HTTC của Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Nam Định.

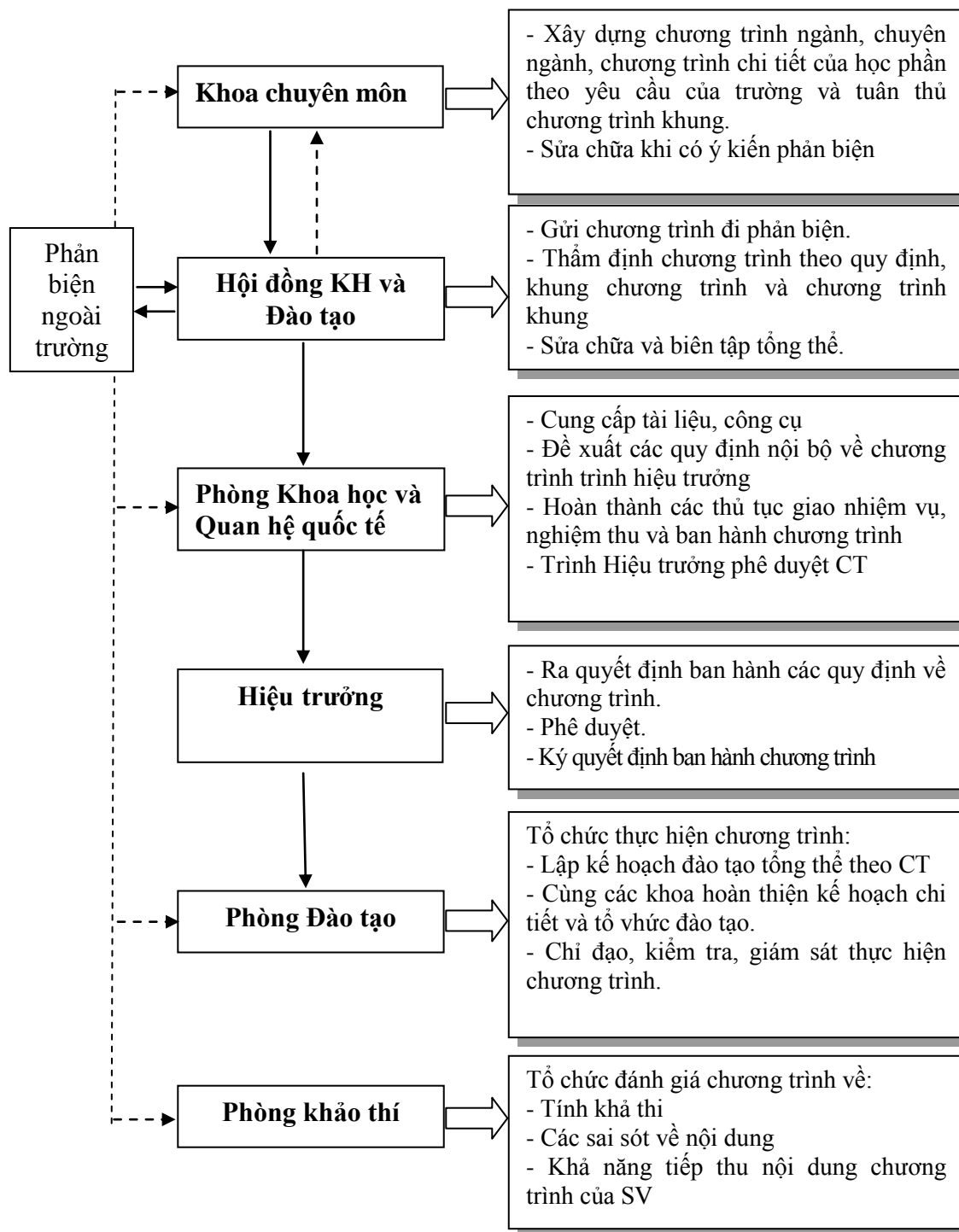
1. Hoàn thiện hệ thống chương trình đào tạo liên thông các ngành, chuyên ngành từ trình độ cao đẳng lên trình độ đại học công nghệ kỹ thuật và sư phạm kỹ thuật theo HTTC một cách khoa học. Trường ĐHSPKT Nam Định là trường học đa ngành, đa bậc học và phát triển theo định hướng ứng dụng nghề nghiệp nên khối lượng thực hành trong các chương trình đào tạo rất lớn; Vì vậy, các học phần thực hành nghề phải được môđun hoá và có thể dùng chung một số modul cơ bản của nghề (hình 2).

Hình 2. Sơ đồ cấu trúc khối kỹ năng nghề trong các chương trình đào tạo đại học, cao đẳng công nghệ kỹ thuật

Trong chương trình đào tạo CD, ĐH công nghệ kỹ thuật và sư phạm kỹ thuật phải đặc biệt quan tâm đến việc xây dựng học phần, mô đun tự chọn vì nó tạo ra lợi thế của đào tạo theo HTTC so với đào tạo theo học chế niên chế bởi sự mềm dẻo, khả năng lựa chọn chương trình học của sinh viên và tiếp cận thị trường lao động. . . Sơ đồ (H2) minh họa khối kỹ năng nghề trong chương trình đào tạo các hệ: đại học công nghệ kỹ thuật, sư phạm kỹ thuật và cao đẳng công nghệ kỹ thuật, sư phạm kỹ thuật gồm:

- Các kỹ năng cơ bản của ngành nghề.
- Các kỹ năng khác (kỹ năng quản lý sản xuất, kỹ năng thao tác, kỹ năng tư duy...).
- Phần in đậm là phần kỹ năng chung của các chương trình đào tạo thực hành (chủ yếu là các kỹ năng cơ bản của ngành nghề). Phần kỹ năng chung được thiết kế thành các mô đun dùng chung cho các bậc đại học, các hệ đào tạo để thuận lợi cho công tác tổ chức và quản lý đào tạo, tiết kiệm kinh phí xây dựng chương trình trong đào tạo theo HTTC. Trong quá trình xây dựng chương trình phải phân công nhiệm vụ cụ thể, khoa học, tránh chồng chéo, chủ quan, thiếu ý kiến của các chuyên gia ngoài trường (theo hình 3).

Hình 3. Phân công nhiệm vụ cho các đơn vị xây dựng chương trình đào tạo liên thông theo HTTC.

2. Sau khi hoàn thiện chương trình học (H.3), cần khẩn trương chuẩn bị hệ thống giáo trình, tài liệu tham khảo thích hợp (2) từ nhiều nguồn: sử dụng giáo trình của các trường đại học có uy tín trong và ngoài nước, tự xây dựng... trên cơ sở xây dựng đề cương chi tiết các học phần (3) để công bố cho sinh viên và tiếp tục hoàn thiện hệ thống ngân hàng đề thi trắc nghiệm (4) đáp ứng đủ nhu cầu của người dạy và học.

Đào tạo theo HCTC sẽ phát huy cao độ tính tích cực học tập của sinh viên. Vì vậy, nhà trường phải tạo ra môi trường tự chủ trong học tập, trong đó có hệ thống giáo trình, tài liệu đầy

đủ. Song hiện nay số lượng và cơ cấu chuyên môn của giáo trình, tài liệu vừa nghèo lại vừa không phù hợp và được biên soạn cho đào tạo theo niên chế nên cần quy định thống nhất nội dung môn học, nội dung thi theo ngân hàng đề thi...

3. Để có thể thực hiện đào tạo theo HTTC thì phải đổi mới phương pháp giảng dạy từ truyền thống, chủ yếu là thuyết trình sang phương pháp dạy học tích cực lấy sinh viên làm trung tâm. Điều đó cũng đồng nghĩa với thay đổi thói quen dạy - học của người dạy lẫn người học hướng tới giảm khối lượng giờ lên lớp, khuyến khích sinh viên tự học, tự nghiên cứu. Tuy nhiên, để có sự đánh giá hiệu quả dạy - học cần tiếp tục triển khai trên cơ sở chuẩn bị tốt các điều kiện dạy học của giảng viên và tự học của sinh viên.

4. Phòng khảo thí (6) nhằm mục đích khách quan hoá quá trình dạy học và quá trình kiểm tra đánh giá. Mặt khác, bộ phận khảo thí với các thiết bị chấm thi trắc nghiệm sẽ giảm tải và giảm thời gian chấm thi cho giảng viên, tăng thời gian và độ tin cậy về điểm số cho phòng Đào tạo khi xử lý kết quả học tập. Cần phải tổ chức thi và đánh giá kết quả học tập của sinh viên một cách chặt chẽ, nghiêm túc và khách quan. Kinh nghiệm của các Trường đại học đi trước cho thấy rằng:

Tổ chức thi chặt chẽ, nghiêm túc → buộc sinh viên phải học nghiêm túc đưa sinh viên về với lợi ích của chính mình là học tập, thu nhận kiến thức; Tổ chức đánh giá khách quan nghĩa là: người dạy độc lập với người ra đề, người chấm thi → buộc giảng viên giảng dạy nghiêm túc nghĩa là: đưa người thầy về với giá trị đích thực của nghề nghiệp.

Muốn thực hiện các vấn đề đã nêu, điều cốt yếu là phải tăng dần tỷ lệ các môn học dùng phương pháp trắc nghiệm khách quan khắc phục được yếu tố chủ quan, cảm tính khi đánh giá của giảng viên, tiết kiệm thời gian, công sức và kinh phí.

5. Quản lý đào tạo liên thông theo HTTC và hoàn thiện hệ thống thông tin quản lý.

- Để điều hành hoạt động đào tạo liên thông theo HTTC cần cụ thể hoá các quy chế, quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo cùng với nội quy của nhà trường một cách hoàn chỉnh, thống nhất phù hợp với điều kiện và đặc điểm của trường (1) như: quy chế đào tạo, quy chế sinh viên, các quy định về chức năng, nhiệm vụ của cố vấn học tập, học phí, thi và chấm thi, các biểu mẫu về đăng ký học phần, đăng ký tiến độ học nhanh, chậm của sinh viên, có điều chỉnh để tiếp cận với các yêu cầu của đào tạo liên thông theo HTTC.

- Áp dụng công nghệ thông tin vào quản lý trên cơ sở kiện toàn hệ thống thông tin quản lý (7) với phương tiện chủ yếu là công nghệ thông tin gồm có máy tính kết nối Internet và mạng LAN, hệ thống các phần mềm quản lý sao cho giảng viên, cán bộ quản lý và sinh viên có thể cập nhật thông tin liên quan trên mạng nội bộ và trang WEB của nhà trường. Mặt khác phải hoàn chỉnh trung tâm thông tin - thư viện với thư viện điện tử cho sinh viên học tập trong những thời gian có thể.

6. Tổ chức hệ thống cố vấn học tập (8): Trong đào tạo liên thông theo HTTC phải tổ chức hướng dẫn học tập và đánh giá việc rèn luyện của sinh viên một cách thực chất và hiệu quả. Thực hiện công việc này là đội ngũ cố vấn học tập với tư cách là người hướng dẫn và chịu trách nhiệm đối với từng sinh viên về cách thức lựa chọn chương trình, tiến độ, phương pháp học tập, rèn luyện... để đạt hiệu quả cao nhất. Đội ngũ cố vấn học tập phải được chuẩn bị từ bây giờ và tuyển chọn từ những cán bộ, giảng viên, chuyên viên tâm huyết.

Để đảm bảo các điều kiện đào tạo liên thông theo HTTC từ cao đẳng lên đại học cần tập trung:

+ Để đổi mới mục tiêu đào tạo phù hợp với HCTC, điều cốt lõi đối với người dạy là phải xác định rõ ràng về các mục tiêu đào tạo và khả năng đạt được ở đầu ra của người học

(learning outcomes) để làm cơ sở cho việc liên thông và chuyển đổi giữa các cấp bậc đào tạo trong nhà trường.

+ Đặc điểm của hệ thống tín chỉ là khối lượng kiến thức trong toàn chương trình đào tạo của từng cấp học cần phải tích lũy và được cấu trúc theo hệ thống các môđun (học phần). Qui định khối lượng kiến thức được sắp xếp phân chia theo khối lượng tín chỉ của từng giai đoạn trong khoá học. Quá trình học tập của người học là quá trình tích lũy kiến thức của người học theo từng học phần, đơn vị tính khối lượng kiến thức là tín chỉ (TC). Chương trình đào tạo gồm có các học phần bắt buộc và các học phần tự chọn, rất mềm dẻo, cho phép người học dễ dàng điều chỉnh ngành nghề đào tạo, tiết kiệm kinh phí và sử dụng hiệu quả về thời gian của người học. Qui trình đào tạo đáp ứng nhu cầu đa dạng của người học, chất lượng học tập được đánh giá chặt chẽ, thuận lợi cho người học khi học liên thông.

+ Việc nâng cao chất lượng GDDH ở nước ta trong bối cảnh hiện nay đòi hỏi phải đổi mới tổ chức quá trình đào tạo Đại học, đổi mới việc dạy và việc học, đặc biệt là đổi mới phương pháp dạy- học (PPDH) Đại học.

Đổi mới và hiện đại hoá PPDH chuyển từ việc truyền đạt tri thức thụ động, thầy đọc trò ghi sang hướng dẫn người học chủ động tư duy trong quá trình tiếp cận tri thức. Dạy cho người học phương pháp tự thu nhận thông tin một cách có hệ thống và có khả năng phân tích tổng hợp. Phát triển được năng lực cá nhân, tăng cường tính chủ động, tính tự chủ của HS, SV trong quá trình học tập.

+ Nhà trường phải tính đến việc thay đổi phương thức đánh giá người học. Cách đánh giá kết quả học tập trong HCTC sẽ không tổ chức bằng một kỳ thi như hiện nay mà phải thiết kế lại phương thức đánh giá thường xuyên một cách hiệu quả và công bằng.

+ Các điều kiện cần thiết cho đào tạo liên thông từ cao đẳng lên đại học theo HTTC

1. Trang bị cho CBGD những kiến thức về lý luận dạy học đại học.
2. Tăng cường cơ sở vật chất phục vụ cho việc dạy của thầy và việc học của trò: Đầu tư cho thư viện, thiết bị dạy học, phòng thí nghiệm, xưởng thực hành, ...
3. Đầu tư thời gian và kinh phí cho CBGD viết giáo trình.
4. Xây dựng và ban hành quy chế giảng dạy; Tổ chức nghiên cứu và áp dụng các phương tiện dạy học hiện đại: multimedia, đồ hoạ 3 chiều (3-D graphics), thư viện ảo trên internet, thế giới ảo, thao tác từ xa v.v...
5. Phối hợp tổ chức các lớp bồi dưỡng CBGD về lý luận dạy học đại học và thành lập các tổ hỗn hợp nghiên cứu về lý thuyết, thực hành và các phương pháp phương tiện dạy học hiện đại.

Đào tạo liên thông từ cao đẳng lên đại học công nghệ kỹ thuật và sư phạm kỹ thuật theo HTTC là một vấn đề mới đối với giáo dục đại học ở nước ta. Khi chuyển sang đào tạo theo HTTC, hầu hết các trường đại học nhất là các trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật sẽ gặp rất nhiều khó khăn. Thực tiễn cho thấy, việc chuyển sang đào tạo liên thông cao đẳng lên đại học công nghệ kỹ thuật và sư phạm kỹ thuật theo HTTC là xu thế tất yếu, là con đường lựa chọn đúng đắn cho việc đổi mới giáo dục đại học sư phạm kỹ thuật hiện nay, nếu như không muốn mình còn tiếp tục lạc hậu so với quá trình hội nhập và quốc tế hoá trong giáo dục Đại học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban liên lạc các trường ĐH/CĐ Việt Nam (VUN): *Đổi mới phương pháp dạy - học trong đào tạo theo học chế tín chỉ*. Hội thảo khoa học lần 2 năm 2007 tại Đại học dân lập Hải Phòng tháng 9/2007.
2. Bộ GD&ĐT: *Quy chế đào tạo đại học và cao đẳng hệ chính quy theo hệ thống tín chỉ*. Số: 43/2007/QĐ - BGDĐT ngày 15 tháng 8 năm 2007
3. Đức, Nguyễn Hữu; Hoà, Nguyễn Đức: *Quản lý và đào tạo theo học chế tín chỉ tại Trường Đại học Đà Lạt* - Bài đăng kỷ yếu hội thảo “Đào tạo theo học chế tín chỉ trong các trường đại học và cao đẳng Việt Nam - Nhận thức và kinh nghiệm triển khai” của VUN tại Đại học Nha Trang tháng 12/2006.